

Београд,
12. септембар 2018.

Поводом треће по реду верзије, овог пута у форми названој *Нацрт амандмана на Устав Републике Србије (за јавну расправу)*, коју је Министарство правде објавило на свом веб-сајту касно поподне 11. септембра 2018. године, без нацрта Уставног закона за спровођење амандмана и без позива за јавну расправу, Друштво судија Србије издаје следеће

С А О П Ш Т Е Њ Е

И овом верзијом уставних амандмана Министарство правде не одустаје од намере да правосуђе потчини извршној и законодавној власти уз проширење могућности политичког утицаја на рад правосуђа.

Ни након критике целокупне стручне јавности, како домаће: најеминентнијих професора уставног права, теорије државе и права и судско-организационог права, највиших правосудних институција (Врховног касационог суда, Високог савета судства, Државног већа тужилаца, апелационих судова у Београду и Крагујевцу и других судова), знатног дела адвокатуре и аутентичних струковних удружења судија и тужилаца и грађанских удружења која се годинама залажу за људска права, тако и међународне: Консултативног већа европских судија, Консултативног већа европских тужилаца, Међународног и Европског удружења судија и бројних, па и концепцијских, сугестија Венецијанске комисије, Министарство правде суштински није изменило досадашњи концепт уставних промена за област правосуђа којим се ова грана власти ставља у подређен и контролисан положај, због тога што је:

- предложило концепт поделе власти који омогућава да извршна и законодавна власт ограничавају судску, због чега став да је судска власт независна остаје пука прокламација
- и овог пута изоставило да дефинише садржину судске власти
- изоставило битне гаранције независности: материјалне, и то како судова (судски буџет), тако и судија (плате које одговарају достојанству и тежини функције и пензије које су приближне платама), као и слободу изражавања и удруживања судија
- увело могућност преиспитивања сваке судске одлуке ван суда од стране Уставног суда који није део судског система
- угрозило гаранцију непреместивости проширењем ситуације у којима судија, без своје сагласности, може да буде и трајно премештен у други суд (не само у случају промене или смањења надлежности суда већ и због смањења броја судија), и упућен у други суд привремено (што може трајати годинама), и то све без икаквог ограничења и без могућности да судија против таквих одлука изјави правни лек суду
- ставило судије у неравноправан положај у односу на остале грађане ускраћивањем права на правни лек против одлука о дисциплинском кажњавању, вредновању рада,

премештају, упућивању и сл. које је донео Високи савет судства у коме судије немају већину (осим у сличају разрешења, и то не суду, већ Уставном суду)

- ограничио слободно судијско уверење приликом тумачења права у сваком конкретном чињеничном контексту наметањем обавезе судијама да *воде рачуна о уједначеној судској пракси* упркос томе што предходно прописује да судије суде на основу устава, закона и потврђених међународних уговора
- подигао на уставни ниво и предвидео га као услов за избор за судију – један од начина обуке судија – у Правосудној академији, којој није обезбедио гаранције независности,
- лишио државу драгоценог доприноса судијских и тужилачких помоћника, а судијске и тужилачке помоћнике могућности да постану судије и тужиоци
- допустио поновни реизбор судија и тужилаца, као и масовни „размештај“ судија, ефектима прописаних одредаба којима:
  - само судије Врховног касационог суда и заменици Републичког тужиоца (и особље у тим институцијама), према нацрту Уставног закона, настаљају функције у Врховном суду Србије и Државном правобранилаштву Србије
  - се мењају, како то прописује нацрт Уставног закона, сви правосудни закони који уређују мрежу судова и тужилаштва, положај судија и јавних тужилаца и њихових заменика, Високи савет судства и Високи савет тужилаштва, Правосудну академију
  - неће постојати правни лек (који иначе садашњи Устав предвиђа) против одлука о премештају и упућивању у други суд
- појачао политички утицај на Високи савет судства начином на који је прописан његов:
  - положај (за разлику од садашњег Устава, Савет не обезбеђује, већ само јемчи независност судова и судија),
  - надлежност (Савет неће управљати судским системом, већ само статусним положајем судија; неће преузети судски буџет, већ само његов део)
  - састав (и даље је омогућено да половина Савета буде *повезана група истомишљеника под утицајем владајуће већине*), а појам истакнутог правника као члана Савета из несудијског корпуса своди на правника са десетогодишњим (неодређеним) искуством на пословима правне струке који су од значаја за надлежност Високог савета судства и дискреционим критеријумом да се доказао стручним радом и да ужива лични углед
  - поступак избора његових чланова (уколико не буде постигнута већина од 3/5, о избору одлучује петочлана комисија, чија три члана бира Скупштина) а посебно
  - разлозима и начином разрешења његових чланова.

Предложеним решењима се деградира судска власт, као једна од три власти у систему поделе власти, а независност судства умањује до те мере да се судије свде на државне службенике који би требало да суде од случаја до случаја, кадкад на основу Устава и закона а кадкад на основу судског прецедента, али увек у страху од разрешења, као и од премештаја, упућивања, дисциплинског кажњавања и то без права на правну заштиту у редовном судском поступку.

Оваквом деградацијом судија и судства грађанима је ослабљено право на правично суђење које подразумева да им непристрасни и независни суд размотри све аспекте њиховог случаја

који су од значаја и да им реши о њиховом праву. Друштво судија ће у наредним данима пажљивије проучити новопредложена решења и обавестити јавност.

Друштво судија позива:

- целокупну стручну јавност да се уједини око општег интереса очувања принципа поделе власти, независности судске власти и владавине права и јасно изрази свој став против уставних промена које, и по начину доношења и по садржини понуђених решења, снижавају достигнути ниво владавине права
- Владу Републике Србије да организује суштинску и широку јавну расправу о нацрту амандмана на Устав Србије и Уставног закона за њихово спровођење, да чује аргументацију и рационалне и примењиве предлоге, сагласне традицији и могућностима државе Србије и европским стандардима, прихвати их и унесе у нацрт амандмана на Устав Републике Србије који треба да представља дугорочни друштвени договор грађана Србије.
- Народну скупштину да, након што јој Нацрт буде достављен,
  - донесе одлуку о приступању промени Устава,
  - да њен надлежни одбор формира радну групу за израду предлога акта о промени Устава и у њу укључи најеминентније професоре уставног права, представнике правосудних институција, аутентичних струковних и невладиних удружења, и затим, а пре него што усвоји предлог акта о промени Устава и предлог Уставног закона,
  - покрене широку јавну расправу у Народној скупштини, али и у правосудним институцијама и широкој јавности, пошто јавна слушања, предвиђена Пословником о раду НС, не би била довољна нити би представљала истинску дебату, и да тек након тога
  - достави предлог акта о промени Устава скупштинском одбору за уставна и законодавна питања, ради расправе и усвајања, а затим да и Народна скупштина о томе одлучи.